

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 17 (60)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2017

ББК 74.20

О - 59

УДК 37

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр.:наук. зап. Рівнен. держ. гуман. ун-ту. Вип. 17 (60) / Рівнен. держ. гуман. ун-т; [редкол.: В.В.Вербець, М.С.Янцур, І.Д.Бех та ін.]. — Рівне: РДГУ, 2017. — 332 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем гуманітарної парадигми сучасної освіти, дидактики новітньої школи, соціалізації та ресоціалізації в освітньому просторі, компетентнісної підготовки педагога та використання інноваційних освітніх технологій у дошкільній, загальноосвітній, професійній і вищій освіті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, вихователів, вчителів, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних, загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Войтович Ігор Станіславович – доктор педагогічних наук, професор (Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова);

Грицай Наталія Богданівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член Академії наук вищої школи України (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Людмила Романівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Пелех Юрій Володимирович - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Потапчук Тетяна Володимирівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романишина Наталія Василівна - доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Сверлюк Ярослав Васильович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 7 від 29.06.2017 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10.2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 39, Рівненський державний гуманітарний університет.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – [3-є вид., доповн.]. – К.: Академвидав, 2015. – 304 с.
2. Козлюк О.А. Етнографія дитинства: навчальний посібник / О.А. Козлюк, О.І. Хролець. – Рівне: О. Зень, 2016. – 136 с.
3. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві) / О.Л. Кононко. – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник / Т.І. Поніманська. – К.: Академвидав, 2013. – 464 с.
5. Поніманська Т.І. Підготовка педагога до гуманістичного виховання дітей дошкільного віку / Т.І. Поніманська // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук, праць; наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – Вип. 9. – Рівне: РДГУ, 2000. – С. 275-277.

REFERENCES

1. Dychkivs'ka I.M. Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi: pidruchnyk / I.M. Dychkivs'ka. – [3-e vyd., dopovn.]. – K.: Akademydav, 2015. – 304 s.
2. Kozlyuk O.A. Etnohrafiya dytynstva: navchal'nyy posibnyk / O.A. Kozlyuk, O.I. Khrolets'. – Rivne: O. Zen', 2016. – 136 s.
3. Kononko O.L. Sotsial'no-emotsiynny rozvytok osobystosti (v doshkil'nomu dytynstvi) / O.L. Kononko. – K.: Osvita, 1998. – 255 s.
4. Ponimans'ka T.I. Doshkil'na pedahohika: pidruchnyk / T.I. Ponimans'ka. – K.: Akademydav, 2013. – 464 s.
5. Ponimans'ka T.I. Pidhotovka pedahoha do humanistychnoho vykhovannya ditey doshkil'noho viku / T.I. Ponimans'ka // Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vykhovannya v zakladakh osvity: zb. nauk, prats'; naukovy zapysky Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu. – Vyp. 9. – Rivne: RDHU, 2000. – S. 275-277.

О.А.КОЗЛЮК. СОСТОЯНИЕ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ К ФОРМИРОВАНИЮ ГУМАНИСТИЧЕСКОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ ОБЩЕНИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

В статье обосновывается актуальность проблемы подготовки будущего воспитателя к формированию гуманистической направленности общения для теории и практики современного дошкольного образования. Представлен анализ состояния подготовки студентов специальности “Дошкольное образование” к воспитанию гуманистической направленности общения в педагогическом процессе высшего учебного заведения. Изучены учебные планы с целью выявления наполненности дисциплинами, обеспечивающими подготовку воспитателей к формированию гуманистической направленности общения.

Ключевые слова: будущий воспитатель, дети дошкольного возраста, гуманистическая направленность общения, профессиональная подготовка, учебный план, учебные курсы.

O.A.KOZLIUK. THE STATE OF PREPARATION OF FUTURE EDUCATORS AT FORMING HUMANISTIC ORIENTATION OF PRESCHOOL CHILDREN'S COMMUNICATION

The article proves the urgency of the problem of professional training the future educators at forming humanistic orientation of communication for the theory and practice of modern preschool education. It has been presented the state of students' training of the specialty "Preschool education" for forming humanistic orientation of communication in the pedagogical process of the higher educational institution. Have been studied curriculum with the purpose of revealing fullness by the disciplines providing training of educators to formation of a humanistic orientation of communication.

Key words: future educator, children of preschool age, humanistic orientation of communication, professional training, curriculum, training courses.

Рекомендовано до друку.

Канд. пед. наук, доц. І.М. Дичківська.

Одержано редакцією 23.05.2017 р.

УДК: 378. 14: 373. 211. 24

О.І. ПАДАЛКА

КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ У СТРУКТУРІ ПРІОРИТЕТНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

У статті розглянуто проблему професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до професійної діяльності, обґрунтовано необхідність формування пріоритетних педагогічних цінностей у процесі професійно-педагогічної підготовки фахівця дошкільної освіти, висвітлено особливості виявлення та формування когнітивного компонента пріоритетних педагогічних цінностей.

Ключові слова: когнітивний компонент, майбутній вихователь, пріоритетні педагогічні цінності, професійна діяльність, цінності.

Проблема формування системи цінностей є однією з найактуальніших у педагогічній теорії та практиці. Тому завданням вищої школи є усунення суперечностей у ціннісних орієнтаціях студентів, формування стійкого інтересу до тих цінностей їхньої майбутньої діяльності, що несуть у собі гуманістичний зміст педагогічної діяльності. Основою професійної підготовки має бути єдність особистісного і професійного розвитку, здатність створювати й транслювати цінності [2; 5].

У період навчання студентів у педагогічному вищому навчальному закладі формуються моральні принципи майбутнього вихователя, змінюється їхня ціннісна система, яка встановлює подальшу поведінку і спрямованість

особистості. Як вказує Б. Ананьев, характерною рисою юнацького віку є підвищення інтересу до цінностей, їх усвідомлення і переживання. Тому юнацький вік є найсприятливішим для ефективного формування цінностей [1].

Проблему формування системи цінностей майбутнього педагога порушують у зв'язку з вирішенням таких питань, як: гуманізація навчально-виховного процесу вищої школи (М. Євтух, Н. Крилова, І. Смолюк, Р. Скульський, Г. Шевченко); формування особистості педагога в системі вищої педагогічної освіти та фахової підготовки (О. Акімова, І. Зязюн, Н. Кузьміна, М. Машовець, О. Мороз, В. Сластьонін, В. Тamarin, Г. Тарасенко, В. Шахов, О. Шестопалюк, Є. Шиянов, В. Штифурак).

Мета статті – висвітлити особливості виявлення та формування когнітивного компонента пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів.

Теоретичний аналіз наукових джерел дозволив виокремити три структурні компоненти пріоритетних педагогічних цінностей: когнітивний, мотиваційний, рефлексивний. Значущість когнітивного компоненту для формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів зумовлена характером впливу навчальної інформації на процес становлення студента фахівцем у педагогічній сфері.

Когнітивний компонент забезпечує студентів теоретичною базою знань, яка дає їм можливість розуміти теоретичний зміст поняття «педагогічні цінності»; уміня визначати поняття «педагогічні цінності»; бути компетентним у всіх сферах знань; виявляти любов до дітей, інтерес до них; уміня аналізувати та гнучкість у прийнятті рішень. Дія означеного компонента спрямована на здобуття і збагачення інформації про сутність і структуру педагогічних цінностей, її закономірностей, реалізацію вмінь оперувати інформацією в різних педагогічних ситуаціях. Когнітивний компонент виявляється у виробленні системи загальних, спеціальних, педагогічних, психологічних, методичних знань, умінь та навичок, розвитку педагогічного мислення, що складають практичну фахову підготовку майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів (оволодіння предметами циклу професійної та практичної підготовки, фаховими методиками, проходження педагогічної практики, виконання науково-дослідної діяльності).

Спіраючись на дослідження А. Алексюка, О. Асмолова, В. Зінченка, ми взяли за основу когнітивного компонента поетапне засвоєння знань студентами, а саме: сприймання змісту, визначення та усвідомлення ознак, процесів та явищ; осмислення; запам'ятовування, закріплення та активне відтворення; застосування засвоєних знань, умінь та навичок [4].

Когнітивний компонент об'єднує ті феномени, що пов'язані зі знанням про професію педагога. Система цих феноменів виявляється, по-перше, через поінформованість особистості; по-друге, через компетентність майбутнього вихователя; по-третє, через педагогічну культуру.

Критеріями сформованості когнітивного компоненту виступає наявність фахових знань, умінь та навичок, їх практична реалізація в ході педагогічної діяльності, розвиток інтелектуальних здібностей, що визначається пізнавальним інтересом студентів до набуття нових знань, умінь та навичок. Тобто, когнітивний компонент полягає у формуванні сукупності знань майбутніх вихователів щодо здійснення майбутньої професійної діяльності, він об'єднує сукупність знань студентів про суть і специфіку педагогічних цінностей, їх види та функції, а також комплекс умінь і навичок із застосування пріоритетних педагогічних цінностей у структурі власної професійної діяльності.

Задля визначення вихідного рівня сформованості когнітивного компонента у майбутніх вихователів було дібрано серію діагностичних методик (анкетування, методика Г. Айзенка, ранжування цінностей).

Результати констатувального етапу експерименту засвідчили, що на високому рівні сформованості когнітивного компонента було виявлено у 20,2 % студентів експериментальної і 20,5 % контрольної груп; середній рівень було зафіксовано у 43,2 % майбутніх вихователів експериментальної і 44,1 % – контрольної груп; відповідно низький – 36,6 % експериментальної і 35,4 % – контрольної груп. Отримані результати засвідчили, що в певній кількості студентів є деякі уявлення про педагогічні цінності, але ці знання носять загальний характер, їх зміст недостатньо точний і повний.

На формувальному етапі дослідження ми формували знання студентів через такі навчальні курси, як «Дошкільна педагогіка», «Історія педагогіки» та під час педагогічної практики.

Усвідомлення студентами значущості системи педагогічних цінностей для майбутньої професійної діяльності відбувалось поступово, у міру реалізації пізнавальної, регулятивної та творчо-конструктивної функцій аксіологічної культури. У процесі організації пізнавальної діяльності студентів звертали увагу на те, що знання про педагогічні цінності набувають особистісного сенсу тільки в тому випадку, коли вони застосовуються щодо мети, потреб, інтересів, переконань людини.

Як відомо, ядром інтересу дошкільної педагогіки є дитина віком від народження і до 6-7 років, що відповідає виокремленій нами пріоритетній педагогічній цінності – «дитина», яку ми мали на меті сформувати в майбутніх вихователів. Для цього ми доповнили зміст лекційного матеріалу навчальної дисципліни «Педагогіка дошкільна» такими темами: «Звернення педагогів-дошкільників до проблеми цінностей», «Цінності дошкільного дитинства», «Значення дошкільного дитинства в ціннісному зростанні особистості», «Формування духовних цінностей у дітей дошкільного віку».

Вводячи названі вище теми до змісту курсу «Педагогіка дошкільна», ми мали на меті сформувати в майбутніх вихователів початкові уявлення про цінності дошкільного дитинства та поняття «цінності» загалом, а також дати можливість студентам зрозуміти, що для вихователя дошкільного навчального закладу дитина є пріоритетною педагогічною цінністю.

На практичних та лабораторних заняттях ми уточнювали, конкретизували й систематизували знання студентів, здобуті під час лекційних занять, а також розвивали педагогічне мислення та вміня вести дискусію.

Лабораторне заняття з теми: «Національний дитячий садок» ми проводили в дошкільному навчальному

закладі з метою наочного аналізу навчально-виховного процесу в дошкільному навчальному закладі та безпосередньої участі студентів у різних формах роботи з дошкільниками. Упродовж лабораторного заняття студенти мали можливість поспілкуватися з дітьми та вихователями й виявити їхні пріоритети.

На IV курсі студенти спеціальності «Дошкільна освіта» вивчають навчальну дисципліну «Історія педагогіки», лекційний зміст якої ми доповнили такими темами: «Зародження аксіології як науки», «Теорія цінностей в історії педагогіки», «Історія розвитку педагогічних цінностей». Специфіка курсу «Історія педагогіки» передбачає безпосереднє вивчення студентами праць класиків педагогічної думки, архівних матеріалів з метою їх історико-порівняльного аналізу, формування критичного ставлення до педагогічної спадщини минулого, трансформації прогресивних ідей.

Усі лекційні заняття ми проводили у формі лекції-дискусії, у ході якої ми організували вільний обмін думками в інтервалах між логічними розділами, що давав можливість активізувати пізнавальну діяльність в аудиторії, та керувати колективною думкою.

Практичні заняття ми проводили через 2-3 лекції, і на них логічно продовжувалась робота, розпочата на лекціях. Ефективність практичних занять залежала від підготовки до них студентів, їхньої уважності й активності, творчого ставлення до виконання завдань, серед яких були теми рефератів, доповідей і портфоліо, які презентувалися під час спецсемініарів.

Під час педагогічної практики у групах дітей дошкільного віку, яка проходила на IV курсі, ми мали на меті сформуванню у студентів систему педагогічних умінь, необхідних для виконання функцій вихователя дошкільного навчального закладу, та вдосконалити вміння студентів аналізувати власну педагогічну діяльність, самостійно знаходити шляхи її покращення, визначати завдання самоосвіти, адже самоосвіта – це одна із виокремлених пріоритетних педагогічних цінностей, яку ми маємо на меті сформуванню у студентів [3]. Також упродовж усього періоду практики ми намагалися виховувати у студентів любов до педагогічної професії та стимулювати їх до поглиблення педагогічних знань.

Також, ми розробили та впровадили спецкурс «Педагогічна аксіологія», студенти працювали в ході самостійної роботи та під час професійно-орієнтаційної позааудиторної роботи, а саме, брали участь у діяльності гуртка «Аксіологічна скринька».

Програма спецкурсу укладена в такий спосіб, щоб студенти змогли усвідомити сутність основних понять, а саме: «педагогічна аксіологія», «цінності», «система цінностей», «педагогічні цінності». Програма передбачає вивчення й закріплення навчального матеріалу на лекціях, під час практичних занять, а також у процесі виконання самостійних та індивідуальних завдань.

На прикінцевому етапі було проведено контрольний зріз з метою виявлення ефективності експериментальної методики формування когнітивного компонента пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів.

Після формувального етапу експерименту в студентів експериментальної групи значно підвищився високий (50,4 %) і середній (34,2 %) рівні сформованості когнітивного компонента педагогічних цінностей і набагато зменшилась кількість студентів із низьким рівнем (15,4 %), у той час як студенти контрольної групи показали схожий результат із констатувальним етапом експерименту.

Рівень сформованості когнітивного компоненту педагогічних цінностей студентів підвищився. Студенти стали більш терплячими, щирими, гуманними. Відповіді на заняттях стали більш розширеними, вагомими. Примножилась кількість студентів, які позитивно почали ставитися до навчання.

Отже, спеціально організована робота зі студентами педагогічних вищих навчальних закладів щодо залучення їх до педагогічних цінностей не лише істотно підвищує їх теоретичний рівень, але й готує до відповідної роботи з дошкільниками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ананьев Б.Г. Познавательные потребности и интересы / Б.Г. Ананьев // Ученые зап. Ленингр. ун-та. Сер. филос. науки. – Л., 1959. – Вып. 16: Психология. – С. 41-60.
2. Максименко С.Д. Професійне становлення молодого вчителя: навч. посіб. для студ. пед. вузів / С.Д. Максименко, Т.Д. Щербан. – Ужгород: Закарпаття, 1998. – 105 с.
3. Поніманська Т.І. Гуманістичне виховання як ціннісна взаємодія вихователя і дитини / Т.І. Поніманська // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: зб. наук. пр.: наук. зап. РДГУ. – Вип. 21. – 2002. – С. 3-7.
4. Професійна підготовка студентів педагогічних інститутів до виховної діяльності: [зб. наук. ст.] / М.М. Барактян, О.В. Безпалько, А.І. Годлевська [та ін.]; ред. А.Й. Капської; Ін-т змісту і методів навчання. – К., 1996. – 96 с.
5. Соловйова Ю.О. Формування аксіологічної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 / Ю.О. Соловйова. – Х., 2006. – 21 с.

REFERENCES

1. Anan'ev B.G. Poznavatel'nye potrebnosti i interesy / B.G. Anan'ev // Uchenye zap. Leningr. un-ta. Ser. filos. nauki. – L., 1959. – Vyp. 16: Psihologija. – S. 41-60.
2. Maksymenko S.D. Profesiynestanolenniamolodohovchytelya: navch. posib. dlyastud. ped. vuziv / S.D. Maksymenko, T.D. Shcherban. – Uzhhorod: Zakarpattya, 1998. – 105 s.
3. Ponimans'ka T.I. Humanistychnye vykhovannya yak tsinnisna vzayemodiya vykhovatelya i dytyny / T.I. Ponimans'ka // Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vykhovannya v zakladakh osvity: zb. nauk. pr.: nauk. zap. RDHU. – Vyp. 21. – 2002. – S. 3-7.
4. Profesiyna pidhotovka studentiv pedahohichnykh instytutiv do vykhovnoyi diyal'nosti: [zb. nauk. st.] / M.M. Barakhtyan, O.V. Bezpal'ko, A.I. Hodlevs'ka [ta in.]; red. A.Y. Kaps'koyi; In-t zmistu i metodiv navchannya. – K., 1996. – 96 s.

5. Solovyova Yu.O. Formuvannya aksiolohichnoyi kul'tury maybutn'ohovchytelya: avtoref. dys. nazdobuttyanauk. stupenyakand. ped. nauk: spets. 13.00.04 / Yu. O. Solovyova. – Kh., 2006. – 21s.

О.И. ПАДАЛКА. КОГНИТИВНЫЙ КОМПОНЕНТ В СТРУКТУРЕ ПРИОРИТЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ

В статье рассмотрена проблема профессиональной подготовки будущих специалистов дошкольного образования к профессиональной деятельности, обоснована необходимость формирования приоритетных педагогических ценностей в процессе профессионально-педагогической подготовки специалиста дошкольного образования, освещены особенности выявления и формирования когнитивного компонента приоритетных педагогических ценностей.

Ключевые слова: когнитивный компонент, будущий воспитатель, приоритетные педагогические ценности, профессиональная деятельность, ценности.

O.I. PADALKA. COGNITIVE COMPONENT IN THE PRIORITY PEDAGOGICAL VALUES OF FUTURE EDUCATION

The paper studies the problem of vocational training of future kindergarteners. It highlights the peculiarities of the value aspect of their vocational education, substantiates the necessity of forming the priority educational values in the training process, the peculiarities of identifying and forming the cognitive component of priority educational values.

Key words: cognitive component, values, priority educational values, future kindergartener, vocational activity.

Рекомендовано до друку.

Д-р. психол. наук, проф., дійсн. член АНВШ України Р.В. Павелків.

Одержано редакцією 26.05.2017 р.

УДК: 371. 013

Н.В. ФЕДОРОВА

ФОРМУВАННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті аналізуються концептуальні засади формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки. Концепція формування гуманістичної педагогічної позиції базується на гуманістичній парадигмі освіти як суб'єкт-суб'єктній взаємодії викладачів і студентів. Розкривається значення формування гуманістичної педагогічної позиції логопеда. Гуманістична педагогічна професійна позиція майбутнього логопеда розглядається як установка на особистість дитини, її розуміння і прийняття та здатність здійснювати різні види міжсуб'єктної взаємодії. Її формування пов'язане з вихованням у майбутніх логопедів ставлення до себе як суб'єкта гуманістичних перетворень виховного процесу в процесі загальнопедагогічної та методичної підготовки засобами інтеграції змісту фахових дисциплін, наповненням гуманістичними смислами діяльності студентів під час практики, залученням до науково-дослідницької роботи у галузі професійної діяльності.

Ключові слова: гуманістична педагогічна позиція, професійна позиція, логопед, гуманістична педагогіка, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, професійна підготовка.

Історичний огляд розвитку гуманістичної педагогіки та аналіз стану сучасної освіти переконливо доводять, що ідея гуманізму, покладена в основу найвідоміших прогресивних педагогічних учень, набуває найбільшої актуальності у вирішальні періоди суспільного розвитку, коли чітко простежується потреба певного суспільства в духовному єднанні людей. Сучасні науковці-педагоги виявляють єдність у визнанні гуманістичної педагогіки пріоритетною, а посилення уваги до педагогічного гуманізму пов'язують не тільки зі змінами у розумінні мети і методів навчання та виховання, але й стверджують, що це нова стратегія освіти, основою якої є сприяння духовному розвитку особистості і найголовнішою вимогою сучасної освіти вважають її гуманістичну спрямованість. Таким чином в сучасних реаліях української освіти постає проблема готовності педагога до здійснення завдань гуманістичної педагогіки у сучасних суперечливих соціально-педагогічних умовах, коли центр проблем у сфері освіти все більше зміщується з практичного рівня у теоретико-методологічну площину, що вимагає від педагога філософсько-педагогічного осмислення сутності педагогічних процесів. Це висуває нові вимоги до спрямування та змісту підготовки майбутніх педагогів всіх ланок освіти. Проблема професійно-педагогічної підготовки спеціаліста завжди була у центрі уваги науковців і залишається актуальною сьогодні.

В нашому дослідженні ми зосереджуємо увагу на підготовці майбутніх педагогів – фахівців в сфері спеціальної освіти, а саме в такій її галузі, як логопедія. На нашу думку підготовка майбутніх логопедів в руслі ідей гуманістичної педагогіки є надзвичайно актуальною в умовах сьогодення, адже невтішні дані статистики ВОЗ про постійне збільшення числа дітей, що мають різні форми відхилень у фізичному, психічному, а також мовленнєвому розвитку обумовлює нагальну необхідність кваліфікованих кадрів. Гуманізація ставлення сучасного українського суспільства до осіб із проблемами в розвитку, яка виявилася спочатку в ідеях інтеграції, а пізніше – в державній політиці інклюзії в освіті та усіх інших сферах соціального життя, внесла суттєві зміни в професійну діяльність педагогів загалом і педагогів у сфері спеціальної освіти: дефектологів, вчителів-логопедів, зокрема. Цілком закономірно, що у зв'язку з цим державою висуваються якісно нові вимоги до фахівців системи спеціальної освіти. Сучасній системі корекційно-освітніх послуг сьогодні вкрай необхідні педагоги-професіонали, здатні вирішувати завдання всебічного гармонійного розвитку особистості дитини з вадами мовлення, психолого-педагогічної корекції, соціалізації, адаптації особистості підростаючої людини з вадами мовлення, навчання та виховання

© Н.В. Федорова, 2017

ЗМІСТ

<i>Павелків Р.В.</i> Проблема розуміння та утвердження цінності особистості сучасним педагогом.	3
<i>Малафійк І.В.</i> Суб'єктність як якість сучасної освіти.	6
<i>Руденко В.М.</i> Зміст вищої освіти як предмет педагогічного проектування в контексті культури.	11
<i>Беленька Г.В.</i> Формування фахової компетентності майбутніх педагогів під час навчання в університеті.	15
<i>Лінник О.О.</i> Закономірності та принципи педагогічної взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах вищого навчального закладу.	19
<i>Пелех Ю.В., Непеляк М.С.</i> Глобалізаційний вимір сучасного вищого навчального закладу: інноваційний погляд.	22
<i>Волинець К.І.</i> Людський капітал як фактор інноваційного розвитку вищого навчального закладу.	25
<i>Оксенюк О.В.</i> Науковий парк у системі освітологічної підготовки фахівців.	29
<i>Мищенко Т.О., Стадник Н.В.</i> Студентоцентричне навчання як вектор розвитку гуманітарної парадигми освіти.	32
<i>Петрук Л.П.</i> Теоретико-методичні основи організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні.	37
<i>Сяська І.О.</i> Впровадження системи екологічної освіти у вищих педагогічних навчальних закладах на засадах сталого розвитку.	40
<i>Гнедко Н.М.</i> Технології віртуальної та доповненої реальності в освітньому середовищі вищого навчального закладу.	44
<i>Булгаков В.П.</i> Теоретико-методологічні засади педагогічної творчості та майстерності в умовах інформаційного суспільства.	48
<i>Серковска-Монка Ядвіга</i> Що нейронаука може внести до дидактики?.	51
<i>Карпенчук С.Г.</i> А якщо звернутися до «Пампедії»	55
<i>Белова С.А.</i> Педагогіка співробітництва у практиці експериментальних Бременських шкіл 20-х рр. ХХ ст.	60
<i>Галатюк М.Ю.</i> Цикл навчального пізнання – основа моделювання навчально-пізнавальної діяльності учнів з природничих предметів.	64
<i>Останчук М.В.</i> Методика теоретичного вивчення теми з фізики «Світловий потік і фотометричні величини» в класах природничо-математичного профілю.	67
<i>Мороз Л.В., Трофімчук В.М., Василькевич С.С.</i> Використання методу портфоліо в практиці навчання іноземної мови.	71
<i>Шевчук О.А.</i> Формування валеологічного світогляду старшокласників загальноосвітнього навчального закладу щодо усвідомлення сутності дорослого життя.	75
<i>Плисюк О.Р.</i> Методичні аспекти диференційованого навчання математики в старшій школі з врахуванням різниці в темпі засвоєння знань під час самостійної роботи учнів.	77
<i>Галатюк Т.Ю.</i> Формування методологічної культури старшокласників на основі діяльнісного підходу до вивчення природничих предметів.	82
<i>Совгар О.М.</i> Захист українського шкільництва в діяльності культурно-освітніх товариств Галичини кінця ХІХ – початку ХХ століття.	86
<i>Дубич К.В., Данилюк К.В.</i> Соціальний педагог в організації інклюзивного навчального процесу дітей з обмеженими фізичними можливостями.	89
<i>Ставожинська-Гжондел Марія</i> Багатокультурний діалог в контексті дитячої міграції як виклик сучасній школі.	92
<i>Нечипорук Л.І.</i> Проблема ресоціалізації дітей із сімей вимушених переселенців.	96
<i>Лукашевич Роланд</i> Педагогічні й етичні аспекти дослідження безпритульних методом спостереження з неявною участю.	99
<i>Павелків В.Р.</i> Формування деструктивної поведінки підлітків як наслідок десоціалізації.	103
<i>Бриндіков Ю.Л.</i> Реабілітація як сфера професійної діяльності майбутніх фахівців соціальної сфери.	106
<i>Слозанська Г.І.</i> Підготовка майбутніх соціальних працівників до застосування «casework» як методу соціальної роботи в територіальній громаді.	111
<i>Левчук І.Б.</i> Рефлексійний вплив соціально-психологічного театру в профілактично-корекційній роботі соціального педагога.	114
<i>Лехолетова М.М.</i> Формування здоров'язберігальної компетентності майбутніх соціальних педагогів у навчально-дослідницькій діяльності.	118
<i>Косарєва О.І.</i> Діагностика рівня розвитку соціальної компетентності як комплексної характеристики особистості майбутнього педагога.	122
<i>Марчук Г.В.</i> Дошкільний навчальний заклад як центр формування соціального досвіду старших дошкільників.	125
<i>Найда Р.Г.</i> Педагогічне проектування становлення самооцінки дошкільника в умовах освітнього середовища дошкільного закладу.	129
<i>Конончук Д.І.</i> Соціально-педагогічна підтримка у формуванні безпечної поведінки підлітків у оздоровчих таборах.	132
<i>Катеринюк В.І.</i> АРТ-терапевтичні вправи та техніки у контексті попередження девіацій у дітей та підлітків. ...	136
<i>Кононко О.Л.</i> Готовність майбутнього педагога до формування у дошкільників цілісної наукової картини світу.	139

Мирончук Н.М. Моделювання ситуацій самоорганізації у контекстній підготовці майбутніх викладачів вищої школи.	145
Дзюбишина Н.Б. Компетентнісний підхід у процесі підготовки майбутніх хореографів.	149
Волинець Ю.О. Стаднік Н.В. Формування професійно-дослідницької компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти.	153
Маліновська Н.В. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетенції у дітей дошкільного віку.	157
Романенко Л.В., Романенко К.А. Підготовка майбутнього вчителя до формування алгоритмічної компетентності молодших школярів як наукова проблема.	160
Косарева Г.М. Діагностика сформованості когнітивного компонента толерантного ставлення до дітей з особливими потребами у майбутніх вихователів.	163
Козачук М.В. Формування професійної компетентності логопеда в умовах інклюзивної освіти.	167
Калаур С.М. Використання проблемних ситуацій та завдань під час формування у майбутніх фахівців соціальної сфери готовності до розв'язування професійних конфліктів.	171
Коваленко О.В. Управлінські ситуації як засіб підготовки організаторів дошкільної освіти до професійної діяльності.	175
Грицай Н.Б. Дидактика біології як базова дисципліна у методичній підготовці майбутніх учителів біології: європейський та український контекст.	180
Чувасова Н.О. Проблемно-креативні ситуації в структуруванні змісту природничих дисциплін як засіб розвитку творчого потенціалу майбутніх учителів хімії та біології.	184
Хміль Н.А. Зміст і структура професійної готовності майбутніх учителів до використання хмарних технологій у навчально-виховному процесі.	189
Павлюк Н.П. Ділове спілкування як основа комунікативної культури студентів, викладачів у вищих навчальних закладах.	193
Джеджерера К.В. Дефініції «Ділове спілкування», «Професійне спілкування», «Професійне ділове спілкування» у термінологічному тезаурусі стосовно комунікативної підготовки студентів.	197
Степанова О.І. Компетентісно-орієнтований підхід при викладанні культури мовлення майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів у контексті гуманізації освітнього процесу вищів.	201
Козлюк О.А. Стан підготовки майбутніх вихователів до формування гуманістичної спрямованості спілкування дошкільників.	205
Падалка О.І. Когнітивний компонент у структурі пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів.	208
Федорова Н.В. Формування гуманістичної педагогічної позиції майбутніх логопедів у процесі професійної підготовки.	211
Янцур М.С. Гуманістичний аспект професіологічної підготовки майбутніх вчителів трудового навчання та технологій.	215
Галатюк Ю.М. Формування готовності майбутніх учителів фізики до проектування та організації творчої навчально-пізнавальної діяльності.	222
Горонаха Н.М. Організація педагогічної практики студентів спеціальності «Дошкільна освіта»: компетентнісний аспект.	225
Мельничук О.В. Педагогічні здібності викладача вищого навчального закладу.	230
Павелків К.М. Професійна компетентність майбутнього вчителя іноземної мови: сутність, зміст, структура.	232
Мосейчук Ю.Ю. Психолого-педагогічні підходи до педагогічного проектування професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури з високим рівнем культури здоров'я.	236
Ващенко О.М. Методологічні засади підготовки майбутнього вчителя до використання здоров'язбережувальних освітніх технологій в навчально-виховному процесі початкової школи.	240
Мондич О.В. Методика формування предметної компетентності майбутніх учителів початкових класів з анатомії та фізіології людини.	244
Конончук О.А. Компетентнісна складова у професійній підготовці фахівців дошкільної освіти як умова попередження агресивної поведінки дошкільників.	247
Руденко Н.М. Формування конфліктологічної культури студентів на заняттях спецкурсу «Конфлікти в дитячому віці».	252
Володько Т.К. Формування творчого потенціалу майбутнього вчителя початкової школи засобами виставкової діяльності.	255
Тюска В.Б. Самореалізація майбутнього педагога – організатора дозвілля у клубній діяльності.	258
Ваколюк А.М., Дутчак В.В. Вплив фізичної культури на формування всебічно розвиненої особистості.	262
Юрчук О.І. Педагогічні умови підготовки студентів до здійснення рухового режиму в дошкільних навчальних закладах.	265
Войтович О.В. Сутність емоційної саморегуляції вихователя дошкільного закладу.	269
Осипчук О.П. Педагогічні умови формування моральної поведінки у молодших школярів.	272
Дуброва А.С. Тенденції професійної підготовки вчителя іноземної мови в контексті європейських вимог.	275
Станіславчук Н.І. Формування етичної компетентності студентів у вищій школі.	278
Луцик Г.О. Готовність майбутніх психологів до роботи з підлітками, схильними до девіантної поведінки як теоретична проблема.	280

Горохівська Т.М. Структура професійно-педагогічної компетентності викладача: теоретичний аналіз.	284
Воронцова І.В. MIND MAP як засіб підвищення ефективності графічної підготовки студентів технічних коледжів.	288
Сушенцева Л.Л. Інтегровані предметні навчальні комплекси як основа формування професійної мобільності педагога професійного навчання машинобудівного профілю.	291
Давидович В.О., Томаш В.В. Сучасні підходи в організації групової та індивідуальної навчальної діяльності учнів професійно-технічних навчальних закладів на заняттях з машинобудівельних дисциплін.	296
Дичківська І.М. Теоретичне обґрунтування змісту рефлексивного компонента готовності до інноваційної діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.	300
Яницур Л.А. Інноваційно-пошукова робота педагога з методики образотворчої діяльності на різних етапах раннього і дошкільного дитинства.	303
Вертугіна В.М., Пугач А.Ю. Формування просторових уявлень у дітей п'ятого року життя (на матеріалі об'єктів екологічної стежини).	306
Глінчук Ю.О. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до запобігання учнівського травматизму.	309
Павлюк Т.О. Використання елементів народної математики в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів.	313
Семеняко Ю.Б. Емпіричне дослідження виховання культури споживання медіа-продукції у дітей старшого дошкільного віку в сім'ї.	316
Романюк А.А. Реалізація вчителями початкових класів принципу наочності в освітньому процесі початкової школи.	320
Артемова Ю.І. Методичні основи навчання перифразуванню як засобу розвитку комунікативної компетенції учнів.	323
Відомості про авторів.	327